

УДК 343.14
DOI [https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i4\(29\).419](https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i4(29).419)

Г. Р. Крет

orcid.org/0000-0002-4906-4799

кандидат юридичних наук, доцент, суддя

Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В СИСТЕМІ СТАНДАРТІВ СПРАВЕДЛИВОГО ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Стандарти справедливого правосуддя виступають істотним надбанням міжнародного співтовариства та визначально впливають на вітчизняне кримінальне провадження. Виступаючи елементами права на справедливий судовий розгляд, стандарти справедливого правосуддя, з одного боку, забезпечують права, свободи та законні інтереси учасників кримінального провадження, насамперед підозрюваного, обвинуваченого, з іншого боку – визначають зміст інститутів кримінального провадження, зокрема й інституту доказів і доказування.

У доктрині кримінального процесу дослідженню стандартів справедливого правосуддя вченими приділено багато уваги. Зокрема, до розкриття їх поняття, змісту та системи звертаються Л.П. Брич, І.В. Гловюк, І.С. Гриценко, Т.Г. Морщакова, М.І. Погорецький, Н.Ю. Сакара, Н.П. Сиза, О.С. Ткачук та інші вітчизняні й закордонні науковці. Водночас взаємозв'язок стандартів справедливого правосуддя та міжнародних стандартів доказування як кримінальних процесуальних категорій предметом самостійного дослідження не був.

Метою статті є розкриття на основі дослідження положень міжнародно-правових актів і узагальнення правових позицій Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), змісту стандартів справедливого правосуддя у кримінальному провадженні, встановлення їхнього місця в системі міжнародних стандартів доказування.

Система стандартів міжнародного правосуддя характеризується внутрішніми взаємозв'язками, низка з них тісно пов'язані з міжнародними стандартами доказування. Так, дослідження міжнародно-правових актів і сформованої на їхній основі судової практики міжнародних судових інституцій до числа стандартів справедливого правосуддя, які перебувають у невід'ємному зв'язку з міжнародними стандартами доказування, дозволяє віднести такі:

1. Розгляд справи незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. Як впливає з аналізу ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р., вказаний стандарт справедливого правосуддя включає в себе три аспекти: незалежність суду; його безсторонність; створення суду в порядку, встановленому законом [1]. Поряд із наведеними аспектами, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.

містить пряму вказівку на четвертий аспект – компетентність суду [2]. Безпосередньо пов'язані зі стандартами доказування два аспекти досліджуваного стандарту справедливого правосуддя: безсторонність суду та його компетентність.

Загалом безсторонність суду передбачає відсутність у нього упередженості щодо результатів розгляду кримінального провадження, яка, у свою чергу, зумовлює формування відповідного переконання у свідомості учасників кримінального провадження. Характеризуючи зміст безсторонності суду, Комітет Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) із прав людини в п. 21 Загального коментаря № 32 до ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. вказує на два її аспекти: по-перше, судді не повинні допускати, щоб їхні рішення ухвалювалися під впливом особистої зацікавленості чи упередження, не допускати застережень щодо конкретної розглядуваної ними справи і не діяти таким чином, щоб невинувато сприяти інтересам однієї зі сторін на шкоду іншій стороні; по-друге, суд повинен також поставати перед розумним спостерігачем як неупереджений [3]. Аналогічна позиція стосовно структури змісту безсторонності суду висловлюється ЄСПЛ, який виокремлює суб'єктивний підхід, спрямований на встановлення особистого переконання конкретного судді в даній справі, та об'єктивний підхід, який дозволяє визначити, чи навів він гарантії, достатні для виключення законних сумнівів щодо цього (п. 113 рішення від 11 липня 2013 р. у справі «Рудніченко проти України») [4]. Водночас ЄСПЛ зазначає, що чіткого розмежування між цими двома поняттями не існує, оскільки поведінка судді може не лише викликати об'єктивно сприйняті сумніви щодо неупередженості з погляду зовнішнього спостерігача (об'єктивний критерій), але й бути пов'язаною з його особистим переконанням (суб'єктивний критерій) (п. 119 рішення від 15 грудня 2005 р. у справі «Kurgianou v. Cyprus») [5]. Необхідність забезпечення безсторонності суду привела до напрацювання у практиці міжнародних судових інституцій низки стандартів формування доказів, з урахуванням яких вони підлягають формуванню судом поза сумнівом у його неупередженості стосовно результатів розгляду кримінального провадження.

Розкриваючи зміст права на розгляд справи компетентним, незалежним і безстороннім судом,

встановленим законом, учені зазначають, що «компетентність» зазвичай передбачає дотримання таких трьох вимог, як: компетентність окремих суддів; компетентність суду ухвалювати юридично обов'язкові рішення та юрисдикційну компетентність суду [6, с. 58–59]. Саме остання з наведених вимог пов'язана зі стандартами формування доказів, відповідно до яких вони підлягають формуванню судом з урахуванням підсудності йому відповідного кримінального провадження.

2. Змагальність судового розгляду. Положення ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. та ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р. не містять вказівки на змагальність сторін, хоча вказаний стандарт справедливого правосуддя широко використовується у практиці міжнародних судових інституцій.

У практиці ЄСПЛ змагальність визначається як принцип кримінального судового розгляду, який означає, що у кримінальній справі обвинуваченню та захисту повинна бути надана можливість знати позицію іншої сторони і подані нею докази та висловлювати свою думку про них (п. 103 рішення від 10 червня 2010 р. у справі “Mukhutdinov v. Russia”)[7]. Водночас на національні суди покладається кореспондуючий обов'язок забезпечити вказані права сторін кримінального провадження. На це звертає увагу Комітет ООН із прав людини, який у п. 7.4 повідомлення № 779/1997 від 4 листопада 1997 р. у справі “Anni Äärelää nd Jouni Näkkäläjärvi v. Finland” зазначає, що основним обов'язком судів є забезпечення рівності між сторонами, включаючи можливість оскаржувати всі аргументи та докази, надані іншою стороною [8].

Невід'ємною передумовою реалізації прав, що становлять зміст змагальності судового розгляду, виступає ознайомлення однієї сторони кримінального провадження з доказами, отриманими іншою його стороною. Передусім це стосується забезпечення прав сторони захисту, у зв'язку із чим ЄСПЛ звертає увагу на необхідність дотримання двох гарантій: 1) подання доказів у присутності обвинуваченого (п. 162 рішення від 11 грудня 2008 р. у справі “Mirilashvili v. Russia”)[9], який за загальним правилом повинен мати право бути присутнім та безпосередньо брати участь у судовому засіданні стосовно встановлення обґрунтованості кримінального обвинувачення щодо нього, що презюмується самим поняттям змагального провадження і також може походити з гарантій, установлених п. п. 3с, 3d та 3e ст. 6 Конвенції (п. 81 рішення від 1 березня 2006 р. у справі “Sejdovic v. Italy”)[10]; 2) відкриття стороні захисту доказів, отриманих стороною обвинувачення (п. 36 рішення від 16 грудня 1992 р. у справі “Edwards v. the United Kingdom”)[11], а в разі їх невідкриття – забезпечення судом, який розглядає питання про його відповідність ст. 6 Кон-

венції, балансу інтересів: публічного інтересу, з одного боку, та інтересів захисту – з іншого, і встановлення ним наявності нагальної необхідності, що призвела до невідкриття (п. п. 62 і 63 рішення від 16 лютого 2000 р. у справі “Rowe and Davis v. the United Kingdom”)[12].

Потреба в гарантуванні змагальності судового розгляду зумовила вироблення у практиці міжнародних судових інституцій окремих стандартів формування доказів, відповідно до яких сторонам кримінального провадження забезпечуються рівні можливості щодо ознайомлення з доказами, поданими іншою стороною, та висловлення своєї позиції щодо них, зокрема й здійснення їх оцінки щодо належності, допустимості, достовірності та достатності.

3. Рівність сторін. Вказаний стандарт справедливого правосуддя ґрунтується на положеннях п. п. 1 і 3 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., відповідно до яких встановлюється рівність усіх осіб перед судами і трибуналами та закріплюються на основі цілковитої рівності мінімальні гарантії прав обвинуваченого під час розгляду будь-якого пред'явленого йому кримінального обвинувачення [2]. Надаючи тлумачення п. 1 ст. 14 цього Пакту, Комітет ООН із прав людини в п. 13 Загального коментаря № 32 до ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. зазначає, що право на рівність перед судами і трибуналами забезпечує також рівність змагальних можливостей. Це означає, що ті самі процесуальні права повинні забезпечуватися всім сторонам, крім випадків, якщо відмінності передбачаються законом і можуть бути виправдані з об'єктивних і розумних підстав, які не ставлять підсудного у фактично не вигідне становище і не піддають його іншому несправедливому ставленню [3].

Ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р. не містить прямої вказівки на рівність сторін, хоча у практиці ЄСПЛ вона визначається як принцип, який виступає елементом більш широкого поняття справедливого судового розгляду, закріпленого в п. 1 ст. 6, і вимагає, щоб кожній стороні надавалася розумна можливість представити свою позицію в умовах, які не ставлять її в суттєво менш сприятливе становище порівняно з іншою стороною (п. 26 рішення від 15 травня 2008 р. у справі «Надточій проти України»)[13].

Необхідність забезпечення рівності сторін привела до напрацювання у практиці міжнародних судових інституцій низки стандартів формування доказів, з урахуванням яких вони підлягають формуванню судом за участю сторін кримінального провадження із забезпеченням їм рівних можливостей щодо подання доказів.

4. Безпосередність дослідження доказів. У положеннях ст. 14 Міжнародного пакту про грома-

дяньські і політичні права від 16 грудня 1966 р. та ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р. не міститься прямої вказівки на вказаний стандарт справедливого правосуддя, але у практиці міжнародних судових інституцій він ґрунтується на вимогах зазначених статей.

Виходячи зі змісту п. п. 1 і 3д ст. 6 вказаної Конвенції, ЄСПЛ вказує, що важливим елементом справедливого кримінального провадження є також можливість обвинуваченого зіткнутися зі свідком у присутності судді, який остаточно вирішує справу. Такий принцип безпосередності є вагомою гарантією у кримінальному провадженні, оскільки спостереження, зроблені судом стосовно поведінки свідка та достовірності його показань, можуть мати важливі наслідки для обвинуваченого (остаточне рішення від 9 липня 2002 р. щодо прийнятності заяви у справі “P.K. v. Finland”)[14]. З урахуванням вагомості значення безпосередності дослідження доказів для подальшого ухвалення судового рішення, ЄСПЛ акцентує увагу на двох аспектах її змісту: 1) як обов’язку національних судів безпосередньо дослідити докази. На його погляд, судові рішення повинні ґрунтуватися на доказах, досліджених національними судами під час публічного розгляду у присутності обвинуваченого, хоча ЄСПЛ не виключає можливості використання похідних доказів за умови застосування виробленого ним триступеневого тесту (п. п. 119–147 рішення від 15 грудня 2011 р. у справі “Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom”, п. 107 рішення від 15 грудня 2015 р. у справі “Schatschaschwili v. Germany”)[15; 16]; 2) як вимоги незмінності складу суду. Як зазначає ЄСПЛ, зазвичай зміна складу суду першої інстанції після заслуховування важливого свідка повинна призвести до повторного допиту цього свідка (остаточне рішення від 9 липня 2002 р. щодо прийнятності заяви у справі “P. K. v. Finland”)[14].

Потреба в гарантуванні безпосередності дослідження доказів зумовила вироблення у практиці міжнародних судових інституцій окремих стандартів формування доказів, відповідно до яких вони підлягають формуванню судом за участі сторін кримінального провадження за умови незмінності складу суду.

5. Презумпція невинуватості. Вказаний стандарт справедливого правосуддя закріплений у ч. 2 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. і ч. 2 ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р., відповідно до яких кожний, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку [1; 2].

На вагомому роль презумпції невинуватості у кримінальному провадженні звертає увагу Комітет ООН із прав людини, який у п. 30 Загального

коментаря № 32 до ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. зауважує, що презумпція невинуватості, яка має основоположне значення для захисту прав людини, покладає обов’язок доказування на обвинувачення, гарантує, що ніяка вина не може бути презюмована доти, поки винуватість не буде доведена поза будь-яких розумних сумнівів, забезпечує, щоби сумніви тлумачилися на користь обвинуваченого, та вимагає, щоби з особами, яким пред’являються обвинувачення у вчиненні кримінального діяння, поводитися відповідно до цього принципу [3]. У практиці ЄСПЛ презумпція невинуватості розглядається як самостійний елемент права на справедливий судовий розгляд, який водночас повинен братися до уваги під час будь-якої оцінки справедливості судового розгляду загалом (п. 96 рішення від 23 лютого 2016 р. у справі “Navalnyy and Ofitserov v. Russia”)[17].

Із наведених положень випливає широке коло елементів досліджуваного стандарту справедливого правосуддя, до числа яких належать: 1) покладення на сторону обвинувачення тягаря доказування винуватості особи у вчиненні кримінального правопорушення; 2) неприпустимість покладення на обвинуваченого обов’язку доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення; 3) забезпечення доведеності вини особи у вчиненні кримінального правопорушення поза розумним сумнівом; 4) неприпустимість обґрунтування обвинувачення на основі недопустимих доказів; 5) тлумачення всіх сумнівів на користь обвинуваченого; 6) поводження з особою, яка обвинувачується у скоєнні кримінального правопорушення, як з невинуватою.

Необхідність забезпечення презумпції невинуватості привела до напрацювання у практиці міжнародних судових інституцій одного зі стандартів формування рівня переконання, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення, – стандарту доказування «поза розумним сумнівом».

6. Вмотивованість судових рішень. Зазначений стандарт справедливого правосуддя не передбачений положеннями ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. та ст. 6 Європейської конвенції від 4 листопада 1950 р., але використовується у практиці міжнародних судових інституцій.

На необхідність вмотивування судових рішень звертається увага Комітетом ООН із прав людини, який у п. 29 Загального коментаря № 32 до ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. вказує на необхідність наведення в них основних висновків, доказів і правової аргументації [3]. У своїй практиці ЄСПЛ зазначає, що згідно з його усталеною практикою, яка відображає принцип належного здійснення право-

суддя, у рішеннях судів і органів, що вирішують спори, має бути належним чином викладено підстави, на яких вони ґрунтуються (п. 272 рішення від 21 квітня 2011 р. у справі «Нечипорук і Йонкало проти України») [18]. Хоча п. 1 ст. 6 Конвенції зобов'язує суди мотивувати свої рішення, це не може сприйматися як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент (п. 89 рішення від 6 вересня 2005 р. у справі «Салов проти України») [19]. Міра, до якої застосовується обов'язок обґрунтовувати рішення, може бути різною залежно від характеру самого рішення, має визначатися з урахуванням обставин відповідної справи (п. 272 рішення від 21 квітня 2011 р. у справі «Нечипорук і Йонкало проти України») [18]. З позиції ЄСПЛ, національним судам необхідно також брати до уваги різноманітність доводів і аргументів, які сторони можуть викласти в суді, як і відмінності, наявні у сторін, у їхніх законах, звичаях, юридичних доктринах, у змісті та складанні судових рішень (п. 34 від 1 липня 2003 р. у справі «Suominen v. Finland») [20].

У розумінні ЄСПЛ, як вказує Л.П. Брич, вмотивованим може вважатися судове рішення, у якому не лише «наведено належні та достатні мотиви та підстави його ухвалення», як цього вимагає національне законодавство в ч. 4 ст. 370 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, а й дано відповідь на значущі аргументи сторони кримінального провадження. Ця відповідь має бути не формальною, поверхневою й абстрактною, а конкретною й аргументованою щодо питань як факту, так і права, що стосуються кримінально-правової кваліфікації, застосування заходів кримінально-правового характеру та сфери доказування [21, с. 278]. У зв'язку із цим вмотивованість судових рішень передбачає наведення мотивів і підстав для їх ухвалення, зокрема й мотивів, з яких суд ухвалив докази, подані однією стороною кримінального провадження, та відкинув докази, подані іншою.

Необхідність забезпечення вмотивованості судових рішень зумовила напрацювання у практиці міжнародних судових інституцій стандартів формування рівня переконання, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення, – стандартів доказування «обґрунтована підозра», «достатня підстава» та «поза розумним сумнівом».

Підсумовуючи наведене, потрібно зазначити тісний взаємозв'язок і взаємозалежність стандартів справедливого правосуддя та міжнародних стандартів доказування. З одного боку, стандарти справедливого правосуддя, будучи елементами права на справедливий судовий розгляд, виступають основою для виокремлення міжнародних стандартів доказування. З іншого боку, міжнародні стандарти доказування охоплюються стандартами справедливого правосуддя, розширюючи, конкретизуючи й уточнюючи їх зміст у частині формування суб'єктом доказування достатньої сукупності належних,

допустимих і достовірних доказів і досягнення за результатами їх оцінки рівня переконання, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення.

Література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р., ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. та ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Human Rights Committee (HRC), General comment № 32, Article 14, Right to equality before courts and tribunals and to fair trial, 23 August 2007, CCPR/C/GC/32. URL: <https://www.refworld.org/docid/478b2b2f2.html>.
4. Case of Rudnichenko v. Ukraine : Judgment of the European Court of Human Rights from 11 July 2013. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122187>.
5. Case of Kyprianou v. Cyprus : Judgment of the European Court of Human Rights from 15 December 2005. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-71671>.
6. Справедливое судебное разбирательство в международном праве: юридический сборник. Варшава : Бюро ОБСЕ по демократическим институтам и правам человека, 2013. 279 с.
7. Case of Mukhutdinov v. Russia : Judgment of the European Court of Human Rights from 10 June 2010. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-99212>.
8. Anni Äärelä and Jouni Näkkäläjärvi v. Finland, HRC Communication № 779/1997 (4 November 1997), UN Doc CCPR/C/73/D/779/1997. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/779-1997.html>.
9. Case of Mirilashvili v. Russia : Judgment of the European Court of Human Rights from 11 December 2008. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/0e491f/pdf/>.
10. Case of Sejdovic v. Italy : Judgment of the European Court of Human Rights from 1 March 2006. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-72629>.
11. Case of Edwards v. the United Kingdom: Judgment of the European Court of Human Rights from 16 December 1992. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57775>.
12. Case of Rowe and Davis v. the United Kingdom : Judgment of the European Court of Human Rights from 16 February 2000. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58496>.
13. Справа «Надточій проти України» : рішення Європейського Суду з прав людини від 15 травня 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_404.
14. Case of P. K. v. Finland : Final Decision of the European Court of Human Rights from 9 July 2002 as to the Admissibility of Application № 37442/97. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-22630>.
15. Case of Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom : Judgment of the European Court of Human Rights from 15 December 2011. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-108072>.
16. Case of Schatschaschwili v. Germany : Judgment of the European Court of Human Rights from 15 December 2015. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159566>.

17. Case of Navalnyy and Ofitserov v. Russia : Judgment of the European Court of Human Rights from 23 February 2016. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161060>.

18. Справа «Нечипорук і Йонкало проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 21 квітня 2011 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683.

19. Справа «Салов проти України»: рішення Європейського суду з прав людини від 6 вересня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_428.

20. Case of Suominen v. Finland : Judgment of the European Court of Human Rights from 1 July 2003. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61178>.

21. Брич Л.П. Право на вмотивоване судове рішення у кримінальному провадженні як складова права на справедливий суд в інтерпретації Європейського Суду з прав людини. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 268–281.

Анотація

Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування в системі стандартів справедливого правосуддя у кримінальному провадженні. – Стаття.

Стаття присвячена встановленню, з урахуванням положень міжнародно-правових актів і сформованої на їхній основі судової практики міжнародних судових інституцій, місця міжнародних стандартів доказування в системі стандартів справедливого правосуддя.

Розкривається зміст стандартів справедливого правосуддя у кримінальному провадженні: 1) розгляду справи незалежним і безстороннім судом, встановленим законом; 2) змагальності судового розгляду; 3) рівності сторін; 4) безпосередності дослідження доказів; 5) презумпції невинуватості; 6) вмотивованості судових рішень.

З'ясовано взаємозв'язок розгляду справи незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, зі стандартами формування доказів: з погляду безсторонності суду докази підлягають формуванню судом поза сумнівом у його неупередженості стосовно результатів розгляду кримінального провадження, а з погляду його юрисдикційної компетентності – з урахуванням підсудності суду відповідного кримінального провадження.

Окреслено взаємозв'язок змагальності судового розгляду зі стандартами формування доказів, відповідно до яких сторонам кримінального провадження забезпечуються рівні можливості щодо ознайомлення з доказами, поданими іншою стороною, та висловлення своєї позиції щодо них, зокрема здійснення їх оцінки і з погляду належності, допустимості, достовірності та достатності.

Визначено взаємозв'язок рівності сторін зі стандартами формування доказів, з урахуванням яких вони підлягають формуванню судом за участю сторін кримінального провадження із забезпеченням їм рівних можливостей щодо подання доказів.

Встановлено взаємозв'язок безпосередності дослідження доказів зі стандартами формування доказів, відповідно до яких вони підлягають формуванню судом за участі сторін кримінального провадження за умови незмінності складу суду.

Вказано на взаємозв'язок презумпції невинуватості й одного зі стандартів формування рівня переконання, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення, – стандарту доказування «поза розумним сумнівом».

Обґрунтовано взаємозв'язок вмотивованості судових рішень і стандартів формування рівня переконання, необхідного для ухвалення відповідного процесуального рішення, – стандартів доказування «обґрунтована підозра», «достатня підстава» та «поза розумним сумнівом».

Ключові слова: стандарти доказування, стандарти формування доказів, стандарти формування переконання, стандарти справедливого правосуддя.

Summary

Kret G. R. International standards of proof in the system of fair justice standards in criminal proceedings. – Article.

The article is devoted to establishing, taking into account the provisions of international legal acts and the jurisprudence of international judicial institutions based on them, the place of international standards of proof in the system of fair justice standards.

The content of the standards of fair justice in criminal proceedings is revealed: 1) the hearing by an independent and impartial tribunal established by law; 2) the adversarialness of the trial; 3) the equality of arms; 4) the immediacy of the research of the evidences; 5) the presumption of innocence; 6) the motivation of court decisions.

The interrelation of the hearing by an independent and impartial tribunal established by law with the standards of formation of evidences is established: from the point of view of the impartiality of the court, the evidences is subject to formation by the court undoubtedly of its impartiality with regard to the results of the criminal proceedings, and from the point of view of its jurisdictional competence – taking into account the jurisdiction to the court of the relevant criminal proceedings.

The interrelation between the adversarialness of the trial and the standards of formation of evidences is established. According to it the sides of the criminal proceedings shall be afforded equal opportunity to familiarize themselves with the evidences presented by the other side, and to express their position on them, including their assessment in terms of appropriateness, admissibility, reliability and sufficiency.

The interrelation of the equality of arms with the standards of formation of evidences is determined. In view of this, they are subject to formation by court with the participation of the sides of the criminal proceedings, providing them with equal opportunity to present evidences.

The interrelation between the immediacy of the research of the evidences and the standards of formation of evidences is provided. Accordingly, they are subject to formation by court with the participation of the sides of criminal proceedings, providing that court composition remains unchanged.

It is specified on the interrelation between the presumption of innocence and one of the standards of formation of the level of conviction necessary for making the appropriate procedural decision – the standard of proof “beyond reasonable doubt”.

It is justified the interrelation of the motivation of court decisions and the standards of formation of the level of conviction necessary for making the appropriate procedural decision – the standards of proof “reasonable suspicion”, “sufficient grounds” and “beyond reasonable doubt” are substantiated.

Key words: standards of proof, standards of formation of evidences, standards of formation of conviction, fair justice standards.